

İSLAM'IN ŞARTI

Allah'ın nizamını kabul etmekte zorlananların sokuşturduğu ve yonttuğu ilkeler dinin bütünlüğüne zarar verir. Bu yazı ile dinin temel taşlarıyla oynamanın verdiği zararları incelemeye çalışacağız.

İslam dini, başlı başına bir din ve nizamdır. İslam'ın emir ve yasaklarını içeren Kur'an, toplumun ve bireyin her anı ile ilgili bilgilendirmeler içerir. Yapılan bilgilendirmeler, toplum ve bireyin her alanını ıslah edicilik görevini üstlenir. Bahsettiğimiz bu bilgi ve ilkelerin ayarlarıyla oynamak, dini ortadan kaldırmakla eşdeğerdir. Allah'ın nizamını kabul etmekte zorlananların sokuşturduğu ve yonttuğu ilkeler dinin bütünlüğüne zarar verir. Bu yazı ile dinin temel taşlarıyla oynamanın verdiği zararları incelemeye çalışacağız.

- I -

Allah Teala dinini tanımlarken "dosdoğru ve başka bir şey tarafından doldurulamaz"¹ olarak ifade eder. Fakat zaman zaman insanlığa önderlik eden birtakım kimseler, Allah'ın uygun gördüğü dini kendi çıkarlarına uydurmaya çalışmışlardır. Kendi kurdukları düzenin devam edebilmesi için ise dinin içini

1 "Sen yüzünü dosdoğru bu dine, Allah'ın insanları yarattığı fitrata çevir. Allah'ın yarattığının yerini tutacak bir şey yoktur. İşte sağlam din budur. Ama insanların çoğu bunu bilmezler." (Rum 30/30)

boşaltarak sadece ibadetler düzeyine indirgemeyi amaçlamışlardır. Ne yazık ki bu söylem ve eylemler, samimiyet ile dinini yaşamaya çalışanlar tarafından da kabul görmüştür. Netice itibariyle din, Allah'ın koyduğu sınırların dışına çıkarılarak; çıkarıcıların nemalandığı bir alana dönüştürülmüştür. Konuyu biraz daha ayrıntılarıyla ele alalım.

Bir kişinin Müslüman olması için kabul etmesi gereken ve yerine getirmesi gereken birtakım ilkeler vardır. Hemen hemen her mezhebin ittifakla kabul ettiği bu ilkeler İmanın ve İslam'ın şartı başlıkları altında sırasıyla sayılmaktadır. Müslüman olmak isteyen kişide bu ilkeleri yerine getirdiği takdirde Müslüman olacağına inanır. Fakat bu ilkeler zaman içerisinde öyle bir noktaya ulaşmıştır ki; Müslüman olan kişi İslam'ı bu söz ve eylemlerden ibaret sanır. Bu söz ve eylemleri günlük rutin haline getirmekle, Rabbine verdiği sözü tuttuğunu düşünür hale gelir. Esasen durumun öyle olmadığını fark etmeleri ve doğruları görmeleri için bir uyandırıcıya ihtiyaç vardır. Eğer bu durum yönetici gücün çıkarları doğrultusunda işliyorsa; uyandırıcıya ve fazladan izaha gerek görülmez. Nitekim tarihin birçok sayfasında bu durum bu şekilde cereyan etmiştir. İdare, bu durumdan rahatsız değil ise bu uyandırıcılık vazifesi kime aittir? Gelin bu soruya Kur' an' dan cevap bulalım:

“İçinizde insanları iyiliğe çağıran, marufa uymalarını isteyen ve münkere² karşı çıkan önder bir toplum (ümme) bulunsun. İşte umduklarını bulacak olanlar onlardır.” (Al-i İmran 3/104)

“İnanıp güvenen (mümin) erkeklerle inanıp güvenen (mümin) kadınlardan her biri diğerinin yakın dostudur(velisidir). Marufa (Kur'an ölçülerine) uygun olanı ister, münkere(Kur'an ölçülerine uymayana) engel olurlar. Namazı tam kılar, zekâti verirler. Allah'a ve Elçisine de boyun eğerler. Allah, işte bunlara ikramda bulunacaktır. Allah güç-

lüdür, doğru kararlar verir.”³ (Tevbe 9/71)

“Oğulcuğum! Namazı kıl, marufu emret, kötülüğe engel ol; başına gelene de sabret(göğüs ger). İşte bunlar, kararlılık gerektiren işlerdendir.” (Lokman 31/17)

Görüldüğü üzere bu görev uyanık olan, Kur' an' dan haberi olan müminlere aittir. Nitekim bu hususta bir diğer ayette şudur:

“Ey Nebi! Mümin kadınlar sana bağlanmak (biat) için geldiklerinde, hiçbir şeyi Allah'a ortak koşmamaları, hırsızlık yapmamaları, zina etmemeleri, çocuklarını öldürmemeleri, başkasından kazandıkları çocuğu yalan dolan ile kocalarına mal etmemeleri ve marufta sana isyan etmemeleri şartı ile onların bağlılıklarını kabul et. Allah'tan onların durumlarının düzeltilmesini bağışlanmasını dile. Çünkü Allah bağışlar, ikramı boldur.” (Mümtetine 60/12)

Ayette bahsedilen Mümin kadınların biatının kabul şartlarından birisi de marufta(Kur'an'ın ölçülerine uygun konular) Nebi Aleyhisselam'a isyan etmemeleridir. Yani Nebi as bir konuda Kur' an'a uygun davranırken ona itaatsizlik yapılmaması gerektiği mesajı verilmektedir. Madalyonun diğer yüzünde verilen mesaj ise Nebi (as) dahi Kur' an'a/marufa muhalif iş yaparsa ona uyulmaması gerekir. Netice itibariyle mümin kişi her halükarda teyakkuz halinde olmalıdır. Doğruyu yanlıştan ayırabilecek basirete sahip olmalıdır.

- II -

“Bir gün Rasûlullah (s.a.s.)'in yanında bulunduğu sırada âniden yanımıza, elbisesi bembeyaz, saç simsiyah bir zat çıkageldi. Üzerinde yolculuk eseri görülüyor, bizden de kendisini kimse tanımiyordu. Doğru peygamber (s.a.s.)'in yanına oturdu ve dizlerini onun dizlerine dayadı. Ellerini de uylukları üzerine koydu ve:

² Maruf, bilinen demektir. Bu bilgi ya Kur'an'dan ya da ona aykırı olmayan gelenekten elde edilir. Zitti 'münker'dir.

³ Süleymaniye Vakfı Meali

O, dilediğine hikmeti verir ve kime hikmet verilirse o kimse birçok hayra nâil olmuş demektir. Bunu ise ancak derin kavrayış sahibi olanlar düşünüp anlarlar.

(Bakara - 269)

“Ya Muhammed! Bana İslâm'ın ne olduğunu söyle?” dedi. Rasûlullah (s.a.s.): “İslâm; Allah'tan başka ilâh olmadığına, Muhammed'in de Allah'ın Rasûlü olduğuna şehadet etmen, namazı dosdoğru kılman, zekâtı vermen, Ramazan orucunu tutman ve gücün yeterse Beyt'i hac etmendir.” buyurdu.

O zat: “Doğru söyledin.” dedi. Babam dedi ki: «Biz buna hayret ettik. Zira hem soruyor, hem de tasdik ediyordu.” Bana imandan haber ver?” dedi. Rasûlullah (s.a.s.): Âllah'a, Allah'ın meleklerine kitaplarına, peygamberlerine ve ahiret gününe inanman, bir de kadere, hayrına şerrine inanmandır.” buyurdu. O zât yine: “Doğru söyledin.” dedi.(...) ⁴

Abdullah b. Ömer'in, babası Ömer(r.a)'den naklettiği bu hadis günümüze kadar ulaşmıştır. Cibril Hadisi olarak bilinen bu rivayet, “İslam ve İman'ın

Şartları” başlığına dayanak olarak gösterilir. Yazımızda, hadisin senet ve metinini incelemekten öte; bu ve benzeri birçok hadisin⁵ toplumdaki yansımalarını incelemeye çalışacağız.

İslam dini, ibadetlerimizi şartsız bir şekilde yerine getirmemizi ister. Yerine getirmeyenler dahil her Müslüman bu kuralı bilir. Bundan dolayıdır ki kişi; Ramazan Ayı'nda oruç tutmasa dahi oruç tutanların yanında oruçlu gibi davranır, günlük namazlarını aksatsa dahi Cuma Namazı'nı kaçırmaz. Bu kişileri bilinçsiz Müslümanlar olarak tanımlayabiliriz. Bu kişiler, kulluk kavramını tam anlamıyla kavrayamamış kişilerdir. Elbette ki bu kişiler ile uzun uzun sohbetler edilmeli ve temel dini bilgiler hususunda yardımcı olunmalıdır. Nitekim bu kişilerin büyük bölümü dini konuları konuşmaktan mutlu olurlar. Yani bu kişiler doğru bir eğitim ile bilinçli bir Müslüman haline gelebilir. Bahsi geçen bilinçsiz Müslümanlar'ın yanında bir de yarı zamanlı Müslümanlar bulunmaktadır. Yarı zamanlı Müslümanlar kendi içerisinde ikiye ayrılmaktadır. Yarı zamanlı Müslüman olduğunun bilincinde olanlar, yarı zamanlı Müslüman olduğunun bilincinde olmayanlar. Ne demek

⁴ (...)Bu sefer:“Bana ihsandan haber ver?” dedi. Rasûlullah (s.a.s.): “Allah'a O'nu görüyormuşsun gibi ibadet etmemdir. Çünkü her ne kadar sen onu görmüyorsan da o seni muhakkak görür.” buyurdu. O zat:“Bana kıyametten haber ver?” dedi, Rasûlullah (s.a.s.) “Bu meselede kendisine sorulan, sorandan daha çok bilgi sahibi değildir.” buyurdular. «O halde bana âlâmetlerinden haber ver.» dedi. Peygamber (s.a.s.):»Câriyenin kendi sahibesini doğurması ve yalın ayak, çıplak, yoksul koyun çobanlarının bina yapmakta birbirleriyle yarış ettiklerini görmendir.» buyurdu. Babam dedi ki:Bundan sonra o zat gitti. Ben bir süre bekledim. Sonunda Allah Rasûlü bana: “Ya Ömer! O soru soran zatın kim olduğunu biliyor musun?” dedi, “Allah ve Rasûlü bilir.” dedim.»O Cibril'di. Size dininizi öğretmeye gelmişti.» buyurdular. (Buhârî, “İman” 1; Müslim, “İman”, 19, 22)

⁵ Bu hadisin farklı rivayet zincirlerine göre farklı versiyonları da bulunmaktadır. Ayrıntılı bilgi için bkz. http://isamveri.org/pdfdrq/D01949/2005_22/2005_22_TATLIB.pdf http://isamveri.org/pdfdrq/D01949/2004_18/2004_18_TATLIB.pdf

istediğimizi başlıklar halinde anlatmaya çalışalım.

Yarı zamanlı Müslüman olduğunun bilincinde olanlar

Yarı zamanlı Müslüman olduğunun bilincinde olanlar genellikle İslam'ın şartlarını vakti ve şekline uygun yerine getiren kişilerdir. Esnafsa dükkanını kapatır, memursa müsait zamanda ibadetlerini yerine getirmeye gayret eder. Bu kişiler zaman zaman Kur'an'ı hem Arapça hem Türkçe olarak okuyan kişilerdir. Temel anlamda birçok konuda Allah'ın emirlerinin neler olduğunu bilirler. Fakat bu kişiler bilgili olmalarına rağmen günlük hayatlarında bazı işleri yaparken Allah'ın dediğine muhalif davranarak kendi fikirlerince eylemler yaparlar. Misal; iftar masalarında başkalarını çekştirir, camii çıkışlarında bankadan çektikleri kredi oranlarını konuşurlar.

Bu Kitap'tan sana vahyedilen her şeyi anlayarak oku ve namazı tam kıl. Namaz her çeşit fuhuşu ve kötülüğü engeller. Allah'ın zikri (Kitabı) en önemlisidir. Allah, yaptığınız her işi bilir. (Ankebut 29/45)

Bu ayeti okuduğunuzda aklınıza şu soru gelebilir: “**madem namaz bizi kötülüklerden alıkoyuyor, neden bu kişilerin kötülük yapmalarını engelleyemedi?**” Evet, gerçekten bu soruya bütün Müslümanlar olarak cevap aramalıyız.

“O, tercihini doğru yapana hikmeti ⁶ verir. Kime hikmet verilirse, ona çokça iyilik yapılmış olur. Bu bilgiyi sağlam duruşlu (ulü'l-elbab) olanlardan başkası elde edemez.” (Bakara 2/269)

“De ki “Pis ile temiz bir olmaz” İsterse pis olanların çokluğu seni etkilemiş olsun. Ey sağlam duruşlu olanlar, siz Allah'tan çekinerek kendinizi koruyun ki umduğunuza kavuşasınız.” (Mâide 5/100)

“Rabbinden sana indirilenin doğruları içerdiğinin bilincinde olan, ona karşı körlük edenle bir olur mu? O doğru bilgidan yararlananlar sadece sağ-

lam duruşlu olanlardır.” (Ra'd 13/19)

“Sözü dinleyip en güzeline uyanları Allah'ın doğru yola ileteceği müjdesini ver. Onlar, sağlam duruşlu olanlardır.” (Zümer 39/18)

Yukarıda verilen ayetlere bakıldığında Allah Teala bizden öncelikli olarak bir takım vasıflar istemektedir. Bu vasıflar neticesinde Rabbimiz (Sahibimiz) bizi doğru yola ileteceğini müjdelemektedir.⁷ Bu özelliklere sahip olmanın yolu; öncelikle temiz bir niyet ardından da Kur'an'ı okumaktan geçtiği gayet açıktır. Nihayet bu kuralları günlük namazlarda zikreden Müslüman, görevlerini sürekli hatırdan tutmuş olur. Böylece namaz, kötülükten alıkoyarken; iyiliğin de neler olduğunu hatırlatmış olur.

Yarı zamanlı Müslüman olduğunun bilincinde olmayanlar

Bu kişilerde yine yarı zamanlı Müslüman olduğunun bilincinde olanlar gibi İslam'ın şartlarını vakti ve şekline uygun yerine getiren kişilerdir. Fakat bu kişiler diğerlerinden farklı olarak çoğunlukla Kur'an-ı Kerim'i Arapça metin olarak okur ve sevap kazanmayı amaçlarlar. Dini konularda bilgileri camide imamdan, okulda öğretmenlerden öğrendikleri kadardır. Bu kişiler çoğunlukla bir hususta eyleme geçmeden önce önder bildikleri kişilere fikir danışırlar. Daha sonrasında verdikleri karardan da kolay kolay geri adım atmazlar. İçinden çıkamadıkları meseleleri ise “Yanlışa yanlış... Vebali onların üzerine!” lafı ile geçiştirirler. Nitekim bu kişilerde yarı zamanlı Müslüman olduğunun bilincinde olanlar gibi uyarılacaklar listesinin başında yer alır.

Elbette bu ve benzeri kişilere bir sıfat yapıştırmak veya onlar hakkında hüküm vermek bize ait değildir. Bize düşen Al-i İmran 3/104, Tevbe 9/71 ve Asr 103/3. ayetler⁸ gereği bu kişilerin marufa yani

⁷ “Sözü dinleyip en güzeline uyanları, Allah'ın doğru yola ileteceği müjdesini ver. Onlar, sağlam duruşlu olanlardır.” (Zümer 39/18)

⁸ “İçinizde insanları iyiliğe çağıran, marufa uymalarını isteyen ve münkere karşı çıkan önder bir toplum (ümme) bulunsun. İşte umduklarını bulacak olanlar onlardır.” (Al-i İmran 3/104)

⁶ Hikmet, doğru hüküm demektir. Allah her nebîye kitap ve hikmet vermiştir (Âl-i İmrân 3/81). Hikmet, Allah'ın indirdiği ve yarattığı âyetlerden çıkarılan doğru hükümler ve o hükümleri çıkarma yöntemidir. (Süleymaniye Vakfı Meali)

Kur'an ölçülerine uygun davranmalarını tavsiye etmektedir. Bu kişilere de düşen, tavsiyeleri dikkate alarak Allah'ın mağfiretine sığınmalarıdır. Bu hususta Allah Teala şöyle buyurmaktadır:

“Tevbe eden (hatasından tam olarak dönen), kendini düzeltten ve gizlediklerini açıklayanlar başka; onların Tevbesini kabul ederim. Tevbeleri kabul eden ve iyiliği bol olan Benim.” (Bakara 2/160)

SONUÇ

Ne yazık ki Müslümanlar'ın büyük kısmı İslam'ı ve ibadetlerin özünü tam anlamıyla kavrayamamıştır. İslam ibadetlere, ibadetler de günlük yapılması gereken eylemlere indirgenmiştir. Kur'an'ı anlamak için yeteri kadar gayret gösterilmediğinden, İslam'ın hayatın kendisi olduğu bilincine varılamamıştır. Bu hususta birkaç ayet ve örnek sunalım.

“Bir gün İsrailoğulları'ndan “Allah'tan başkasına kul olmayacaksınız; ananıza babanıza, yakınlarınıza, yetimlere ve çaresizlere iyi davranacaksınız. İnsanlarla güzel konuşacak, namazı düzgün ve sürekli kılacak ve zekatı vereceksiniz.” diye söz almıştık. Sonra pek azı dışında hepsi yan çizerek sözlerinden dönmüşlerdi.” (Bakara 2/83)

“Onlar, Sahiplerinin çağrısına olumlu karşılık veren ve namazı tam kılan kimselerdir. İşlerini birbirlerine danışarak yapar, kendilerine verdiğimiz rızaktan da hayra harcarlar.” (Şura 42/38)

Müslümanlar bu ve buna benzer birçok ayeti okuyup sadece altı çizili alanı dikkate alarak uygulamaya çalışmışlardır. Bu algının sonucu olarak; namaz kılan fakat faiz yiyen, zekat veren fakat ölçü ve

tartıda hile yapan, oruç tutsa da kendini tutamayıp cinayet işleyen, hacca gidip dönüş yolunda oda arkadaşının dedikodusunu yapan Müslümanlar ortaya çıkar. Yine İsra Suresini(17) en ufak ayrıntısına kadar inceleyip, gerekirse uydurma hadisleri de devreye sokarak sadece İsra ve Miraç olaylarını anlamaya çalışan Müslümanlar; ayetlerde açık açık⁹ sunulan emirleri görememekte ısrarcı olmuşlardır. Allah Teala'nın, Kur'an tanımlarından bir tanesi şöyle:

“Her toplumun (ümmetin) içinden kendilerine karşı bir şahit çıkardığımız gün, seni de bunlara karşı şahit getiririz. Bu Kitabı, her şeyi açıklasın, doğru yolu göstereyim, bir ikram ve İslam'a girenlere müjdeci olsun diye sana parça parça indirdik.” (Nahl 16/89)

Kur'an, her şeyi açıkça gösteren bir kitap iken; onu anlaşılma hale getirenler olmuştur. Sonrasında da çeşitli oyunlarla Kur'an'ı kendilerine uydurmuşlardır. Sonraki nesillerde bu anlaşılma durumları daha çetrefil hale almıştır. Bunun sonucu olarak Müslümanlar Kur'an'dan uzaklaşarak doğruları başka kaynaklarda arar hale gelmiştir. Laiklik¹⁰ gibi kavramlarla da din tamamen hayatın dışında bir alana dönüştürülmüştür.

“İnanıp güvenen (mümin) erkeklerle inanıp güvenen (mümin) kadınlardan her biri diğerinin yakın dostudur(velisidir). Marufa (Kur'an ölçülerine) uygun olanı ister, münkere(Kur'an ölçülerine uymayana) engel olurlar. Namazı tam kılar, zekatı verirler. Allah'a ve Elçisine de boyun eğerler. Allah, işte bunlara ikramda bulunacaktır. Allah güçlüdür, doğru kararlar verir.” (Tevbe 9/71)

“Ziyanda olmayanlar; inanıp güvenenler, iyi işler yapanlar, birbirine doğruları tavsiye edenler ve sabrı tavsiye edenlerdir.” (Asr 103/3)

9 “Haksız yere malını saçıp savurma, ne eli sıkı ol ne de onu büsbütün aç, yoksulluk korkusuyla evladını öldürme, zinaya yaklaşma, haksız yere bir cana kıyma, yetimin malına el sürme, verdiğin sözü yerine getir, ölçtüğün zaman ölçüyü tam yap, doğru terazi ile tart, bilmediğin bir şeyin ardına düşme, yeryüzünde şımarık şımarık yürüme”(İsra 17/26,29,31,32,33,34,35,36,37)

10 Laiklik, devlet yönetiminde herhangi bir dinin referans alınmaması prensibi.